

Asia: VN/4507/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaksi (MISU)

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotettu maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimenpidekokonaisuus tasapainoinen, vaikuttava ja toteuttamiskelpoinen?

Kiitämme mahdollisuudesta lausua maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaluonnokseen. Ilmastosuunnitelma on tärkeä ja konkreettinen tapa vähentää kasvihuonekaasupäästöjä maankäyttösektorilla sekä huolehtia hiilivarastoista. Erityisen myönteistä on, että ilmastosuunnitelman lähtökohdissa todetaan selväsanaisesti, että ilmastonmuutoksen torjunta ei saa tarkoittaa heikennyksiä luonnon monimuotoisuuteen. Luonnon monimuotoisuudella on elintärkeä merkitys ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeuduttaessa sekä toisaalta esimerkiksi tuholaisien aiheuttaman metsien rapistumisen ehkäisyssä. Maankäyttösektorin toimenpiteillä voidaan keskeisesti vaikuttaa luontokadon hidastamiseen - sekä toisaalta myös kiihdyttämiseen.

Huolta kuitenkin herättää se, onko maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa asetetut tavoitteet muun muassa hiilinielujen lisäämisestä tai maatalouden päästöjen vähentämisestä todella mahdollista saavuttaa nimetyillä toimenpiteillä. Katsomme, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman kunnianhimon tasoa tulee nostaa ja toimenpiteitä tulee tavoitella huomattavasti tehokkaammin keinoin.

Osa tavoitteista on sidottu EU:n CAP-strategiaan (Common Agricultural Policy) ja sen rahoitukseen, eikä neuvotteluiden ollessa kesken ole vielä tietoa sen vaikutuksista. Katsomme, että ilmastosuunnitelmaa tulisi tältä osin laskennallisesti suhteessa suunnitelman tavoitteisiin tarkastella uudelleen, kun neuvottelutulos on selvillä.

Informaatio-ohjaus on puolestaan mainittu keskeisenä keinona toimenpiteiden saavuttamiseksi 13 kohdassa. Metsien omistuksen ollessa Suomessa merkittävän sirpaloitunut (peräti 52 % metsistä yksityisessä omistuksessa), on tiedon ja osaamisen levittämällä merkitys. Samalla toteamme, että ilmastovaikutuksia koskevien arvioiden perustaminen informaatio-ohjaukseen on erittäin epävarmaa ja jopa epärehellistä. Vaikka tietoa olisi saatavilla, ei tästä automaattisesti seuraa, että tiedon mukaisesti toimitaan. Tästä syystä ilmastovaikutuksia ei tulisi laskea toimenpiteille, joiden toteuttaminen on keskeisesti informaatio-ohjauksen tai ”markkinaehtoisten toimenpiteiden” varassa.

Vähintään informaatio-ohjaukseen on osoitettava riittävät resurssit ja rahoitusta, jotta keino on aidosti vaikuttava ja tavoittaa kohderyhmänsä. Tämän osalta peräänkuulutamme yhtäältä suunnitelmallisuutta ja toisaalta tehokasta seuranta- ja mittarointia.

Samanaikaisesti huomautamme, että insentivointi sekä toisaalta myös sääntelyperusteiset, sakoilla tehostetut velvoitteet ovat informaatio-ohjausta huomattavasti tehokkaampia keinoja kannustaa metsänomistajia ja maataloutta päästövähennyksiin. Katsomme, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa tulisi pyrkiä informaatio-ohjausta metsänomistajille ja maanomistajille kiinnostavampien kannustimien luomiseen. Tällä on keskeinen merkitys myös ilmasto-oikeudenmukaisuuden toteutumisessa.

Tervehdimme ilolla toimenpiteenä 7.2.4 esitettyä maankäytön muutosmaksua kaikelle maankäytölle tai raivauksen luvanvaraisuutta. Sirpaleisen maanomistuksen vuoksi niin kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen kuin luontokadon torjuminen edellyttää sääntelyyn kytkeytyviä järjestelmätason muutoksia, joilla ruokitaan suotuisaa kehitystä. Toistaiseksi toimenpide on kuitenkin hyvin yleisellä tasolla ja olemme huolestuneita siitä, onko toimenpide todella toteutumassa. Kannustamme maa- ja metsätalousministeriötä tekemään kaikkensa, että toimenpide toteutuu pian vaihtuvasta hallituskaudesta huolimatta.

2. Toimeenpanon näkökulmasta maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa hyväksyttävyyden ja oikeudenmukaisuuden ovat tärkeitä. Arvio niiden toteutumista suunnitelmassa.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaluonnoksessa tulisi huomioida erityisesti saamelaiden, lasten ja nuorten sekä pienituloisten asema ja oikeudet ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin kautta, jotta suunnitelman oikeudenmukaisuus voitaisiin paremmin varmistaa.

3. Muuta huomioitavaa suunnitelmaluonnoksesta.

Suunnitelmaluonnoksen sivulla 62 todetaan seuraavasti: ”Ukrainan sota on nostanut valmius- ja varautumisasiat sekä huoltovarmuuden turvaamisen uudella ja vakavalla tavalla esille. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma ja siihen sisällytettävät toimenpiteet on valmisteltu siten, että varaudutaan muuttuneeseen tilanteeseen ja osaltaan turvataan kansallista huoltovarmuutta. Tällöin suunnitelmassa ei esitetä toimenpiteitä, jotka merkittävässä määrin heikentäisivät yllä mainittujen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista.”

On ilman muuta selvää, että Suomen on turvattava toimintakykynsä myös vallitsevassa geopoliittisessa tilanteessa. Huoltovarmuutta ei kuitenkaan saa käyttää tekosyynä sille, että vaikeita ilmastopäätöksiä lykätään tai että paineet metsähakkuihin yhä kasvavat. Kannustamme maa- ja metsätalousministeriötä tarkastelemaan kriittisesti ilmastosuunnitelmasta mahdollisesti pois jättämiään toimenpiteitä siitä näkökulmasta, vaarantavatko ne todella Suomen huoltovarmuuden. Emme voi antaa Venäjän kiihdyttää kaiken ukrainalaisille tuottamansa kärsimyksen ohella myös ilmastomuutosta ja luontokatoa.

Pidämme ongelmallisena sitä, että suunnitelman taustalla olevat skenaariolaskelmat julkaistiin vasta lausuntoaajan jo alettua.

Jemina Fallenius
Elokapinan oikeusryhmä